

Motion till riksdagen 2005/06:U11

av Allan Widman m.fl. (fp)
med anledning av prop. 2005/06:203

Svenskt deltagande i en EU-ledd militär förstärkningsstyrka till stöd för FN-insatsen i Demokratiska republiken Kongo

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen noga skall följa uppbyggnaden av och tillgängligheten till kvalificerade sjukvårdsresurser för det svenska förbandet i Demokratiska republiken Kongo.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att s.k. Rules of Engagement utformas på ett sätt som motverkar riskerna för att mänskliga rättigheter kan komma att kränkas samt att regeringen bör förvissa sig om att våra soldater får information som gör att de känner sig trygga och säkra i sina bedömningar.

Motivering

Sverige avser att med snabbinsatsförmåga bidra till säkerheten vid genomförandet av val i Demokratiska republiken Kongo (DRK). Eufor är Europeiska unionens förstärkningsstyrka till Förenta nationernas fredsfrämjande insats, Monuc.

Delar av den politiska oppositionen deltar inte i valet. Samtidigt pågår aktioner mellan Monuc och kongolesiska myndigheter i östra Kongo. Trots den komplexa situationen framstår det som riktigt att från svensk sida bidra till att övergångsperioden i landet förs till slut och att den demokratiska uppbyggnaden påbörjas.

Folkpartiet liberalerna har vid ett flertal tillfällen begärt att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag till nationell strategi för de internationella insatserna. Kravet har inte fått något stöd från riksdagens majoritet, trots att detta skulle vara en viktig vägledning för planering, förberedelser och

Fel! Okänt namn på

genomförande av de fredsfrämjande operationerna. I stället väljer regeringen att med kort framförhållning och utan synbar samordning söka riksdagens godkännande i varje enskilt fall. Följden blir att riksdagen ställs i en omöjlig situation och att effekten av tillgängliga resurser nedgår.

Regeringen påstår att risken för att den svenska styrkan skall komma att sättas in är relativt liten. Men om så sker bedöms den allmänna hotbilden mot förbandet som ”mycket hög”. Det handlar om väpnat våld från utländska och inhemska grupper i Kongo och ett ”stort” hot från minor och odetonerade sprängmedel m.m.

Folkpartiet har tidigare föreslagit att förstärkning och undsättning av svensk personal i brådskande fall skall kunna beslutas av Försvarsmakten inom av regeringen på förhand fastställda ramar. En sådan ordning har beslutats vad beträffar vår insats i Afghanistan. Regeringen gör i fallet Kongo bedömningen att den själv skall fatta beslut om eventuell förstärkning eller undsättning. Erfarenheten talar för att detta kan fördröja ett svenskt agerande när snabba förändringar inträffar.

Vid föredragning från Försvarsmaktens sida inför insatsen i Kongo framkom att generalläkarens rekommendationer i fråga om sjukvårdsberedskap, som gäller vid insatser utomlands, inte kommer att följas. Kirurgisk kompetens skall i stället föras ned till Afrika om läget försämrats.

Oaktat att sannolikheten för att det svenska förbandet kan komma att sättas in i en krissituation i Kongo bedöms som liten, är riskerna vid insats betydande. Larmstyrkan är av kompanistorlek, infrastrukturen i det möjliga operationsområdet svag och tillgången på goda, inhemska sjukvårdsresurser mycket begränsad. Mot denna bakgrund åligger det regeringen att noga följa uppbyggnaden av och tillgängligheten till kvalificerade sjukvårdsresurser vid det svenska förbandet. Bristande sjukvårdsresurser har påtagligt negativa effekter på förbandsandan. Följden kan bli att ett förband över huvud taget inte går att sätta in.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Vid tidpunkten för föredragning i riksdagen var operationsplanen för Eufor ännu inte beslutad. I denna återfinns normalt de förhållningsregler som skall gälla vid brukande av våld och tvång mot enskilda, s.k. *Rules of Engagement* (ROE). När Sverige deltar i Natoleda operationer finns ett relativt fast regelverk. Detta fastställs av Nordatlantiska rådet (NAC), i vilket Sverige inte ingår.

Den nu aktuella insatsen organiseras dock av EU, i vilken Sverige både har insyn och inflytande. Samtidigt är EU:s erfarenhet som huvudman för svåra och riskfyllda operationer begränsad. Sverige har därför ett ansvar att se till så att de ROE som fastställs blir tydliga och minimerar riskerna för att insatta förband agerar på ett sätt som inte står i överensstämmelse med Sveriges åtagande på området för mänskliga fri- och rättigheter.

I första hand handlar det givetvis inte om övergrepp på enskilda från svenska soldaters sida. På denna punkt torde utbildning, övning och rekrytering ge goda garantier. Men vad händer om det svenska förbandet tar fångar bland t.ex. Kongos väpnade grupper? Kan dessa överlämnas till kongolesiska myndigheter, och vilka garantier har i så fall Sverige för att dessa fångar och

Fel! Okänt namn på

deras rättigheter tas till vara på ett sätt som står i överensstämmelse med våra nationella och internationella förpliktelser? Kan de överlämnas till andra länder ingående i Monuc?

Frågan om s.k. *national caveats* har varit uppe till diskussion bland svenska soldater i Afghanistan. Man har efterlyst tydligare handlingsregler. I andra europeiska länder har frågan fått stor uppmärksamhet när misstag begåtts eller osäkerhet uppstått. Regeringen bör i sina kontakter med EU och övriga insatsländer verka för att ROE utformas på ett sätt som motverkar riskerna för att mänskliga rättigheter kan komma att kränkas. För svensk del bör regeringen vidare förvissa sig om att våra soldater får information som gör att de känner sig trygga och säkra i sina bedömningar.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 24 maj 2006

Allan Widman (fp)

Heli Berg (fp)

Nina Lundström (fp)

Birgitta Ohlsson (fp)